

Working Paper 2022.2.2.03
- Vol 2, No 2

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CÁC HỌC PHẦN THỰC HÀNH TIẾNG
GIẢNG DẠY TRỰC TUYẾN TẠI KHOA TIẾNG PHÁP
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGOẠI THƯƠNG TỪ GÓC NHÌN SINH VIÊN**

Nguyễn Duy Nam¹, Lưu Tiến Lâm, Nguyễn Hà Mi, Nguyễn Thục Vi

Sinh viên K58 Tiếng Pháp thương mại – Khoa Tiếng Pháp

Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội, Việt Nam

Trần Thị Hà

Giảng viên Khoa Tiếng Pháp

Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội, Việt Nam

Tóm tắt

Học phần thực hành tiếng tại khoa Tiếng Pháp, Trường Đại học Ngoại thương là nền tảng cho các học phần Ngôn ngữ kinh tế thương mại và đóng vai trò quan trọng nhằm đánh giá khả năng sử dụng ngôn ngữ của sinh viên. Tuy nhiên, trước tình hình phức tạp của dịch bệnh Covid 19, khoa Tiếng Pháp, Trường Đại học Ngoại thương đã buộc phải chuyển đổi từ phương thức đào tạo trực tiếp sang phương thức đào tạo từ xa thông qua việc dạy và học trực tuyến. Bài nghiên cứu sẽ phân tích, làm rõ thực trạng của việc dạy học trực tuyến các học phần thực hành tiếng tại khoa Tiếng Pháp trong bối cảnh đại dịch Covid-19. Qua đó đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy trực tuyến các học phần này trên cơ sở hạn chế và thích ứng với thay đổi, đảm bảo điều kiện học tập và giảng dạy.

Từ khóa: thực hành tiếng, đào tạo trực tuyến, giảng dạy trực tuyến, học tập trực tuyến, Covid-19.

**IMPROVING THE QUALITY OF ONLINE PRACTICAL COURSES IN
FRENCH LANGUAGE DEPARTMENT OF FOREIGN TRADE UNIVERSITY
FROM STUDENT PERSPECTIVE**

Abstract

The Faculty of Business French's language practice module at Foreign Trade University is the foundation for the Business and Economic Language courses. It plays a vital role in assessing students' lingual ability. However, under the complicated circumstances of the Covid-19 pandemic, the Faculty of Business French of Foreign Trade University was required to switch from direct training to distance learning through online teaching and learning. The study was established with an aim of analyzing and clarifying the reality of online teaching of language practice courses at the Faculty of Business French in the context of the COVID-19 pandemic. Thereby proposing

¹ Tác giả liên hệ, Email: k58.1917730044@ftu.edu.vn

a number of solutions to improve the quality of online teaching on the basis of limitations and adaptation to changes, ensuring learning and teaching conditions.

Keyword: language practice, online training, online teaching, online learning, COVID-19.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Học phần thực hành tiếng tại khoa tiếng Pháp, trường Đại học Ngoại thương đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc tiếp thu các môn chuyên ngành và trong việc đánh giá khả năng sử dụng ngôn ngữ của sinh viên để đảm bảo chất lượng đầu ra. Tuy nhiên, trước tình hình phức tạp của dịch bệnh Covid 19, khoa Tiếng Pháp đã buộc phải ứng biến, chuyển đổi từ phương thức đào tạo trực tiếp sang phương thức đào tạo từ xa thông qua việc dạy và học trực tuyến. Tuy vậy, do phương thức giảng dạy trực tuyến các bộ môn này còn mới lạ nên đã gây ra nhiều vấn đề trở ngại cho việc dạy và học trực tuyến. Nhận thấy tính cấp thiết của đề tài, để giải quyết các khó khăn mà sinh viên của khoa gặp phải khi học các môn thực hành tiếng qua hình thức trực tuyến, chúng tôi quyết định lựa chọn đề tài: “Nâng cao chất lượng các học phần thực hành tiếng giảng dạy trực tuyến tại khoa Tiếng Pháp, trường Đại học Ngoại Thương từ góc nhìn của sinh viên” cho chuyên đề nghiên cứu này. Thông qua những quan sát và nghiên cứu về cả lý luận và thực tiễn, mục tiêu chính của đề tài là phân tích, làm rõ thực trạng, điểm mạnh, điểm yếu cũng như cơ hội, thách thức của việc dạy học trực tuyến các học phần thực hành tiếng tại khoa Tiếng Pháp, Trường Đại học Ngoại thương trong bối cảnh đại dịch Covid-19. Qua đó đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy trực tuyến các học phần này trên cơ sở hạn chế và thích ứng với thay đổi, đảm bảo điều kiện học tập và giảng dạy.

1. Giới thiệu chung

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Các phương pháp giảng dạy và học tập trực tuyến

Các phương pháp giảng dạy trực tuyến

Trong bối cảnh dịch bệnh hoành hành như hiện nay, dạy và học online là phương pháp học tập tối ưu nhất. Giáo viên, học sinh, sinh viên trên toàn thế giới đang phải sử dụng công cụ này để vừa đảm bảo học tập, vừa phòng chống dịch bệnh. Tuy nhiên, giảng dạy trực tuyến có sự khác biệt rất lớn so với hình thức dạy học truyền thống, vì vậy đòi hỏi giáo viên phải phát triển phương pháp dạy học hoàn toàn mới, phù hợp với học viên tham dự lớp học từ xa. Tham khảo từ bài viết của TS. Nguyễn Đặng An Long “Làm thế nào để dạy học trực tuyến mang lại hiệu quả nhất” (2021) và chia sẻ của cô Nguyễn Thị Thanh Xuân – giảng viên khoa Kế toán về những phương pháp giảng dạy trực tuyến hiệu quả từ thực tế áp dụng “Bộ quy tắc đảm bảo chất lượng giảng dạy trực tuyến của Trường Đại học Đại Nam” (2021) nhóm tác giả xin phép rút ra một số phương pháp giảng dạy trực tuyến hiệu quả nhất:

Điều cần thiết nhất đối với giảng dạy trực tuyến là người dạy cần phải có hiểu biết về công nghệ. Hiểu rõ và biết cách sử dụng công nghệ dạy học trực tuyến: máy tính, điện thoại, phần mềm học trực tuyến,... là điều cần thiết đối với cả người dạy và người học. Vì vậy, giảng viên cần trang bị tốt các kiến thức về công nghệ để vận hành tốt các lớp học trực tuyến, đồng thời có thể kịp thời khắc phục các sự cố nhỏ có thể gặp phải trong quá trình dạy học mà không cần nhờ đến các nhân viên IT. Từ đó có thể linh hoạt và chuẩn bị trước cho những tình huống bất ngờ.

Cùng với đó, người dạy cần phải đảm bảo hạ tầng và kiểm tra các nội dung giảng dạy trước mỗi buổi học. Giảng viên và sinh viên cần kiểm tra chất lượng đường truyền, đảm bảo hạ tầng giảng dạy trước khi bắt đầu buổi học. Bên cạnh đó, giảng viên phải đảm bảo kiểm tra đầy đủ các nội dung bài giảng trên cả máy tính và điện thoại thông minh trước khi tổ chức lớp học trực tuyến.

Bên cạnh việc chuẩn bị tài liệu và bài giảng của mình, giảng viên cũng có thể sử dụng các nguồn tài nguyên có sẵn chẳng hạn như chọn lựa các video hay có liên quan về chủ đề đang giảng dạy được phát triển trước, có sẵn trên mạng và cung cấp cho người học các liên kết có thể truy cập vào. Sử dụng các nguồn tài nguyên mở giúp hạn chế các vấn đề về quyền truy cập cho người học. Nếu không thể truy cập bất kỳ tài nguyên nào trong số các tài nguyên được đề xuất, thầy cô sẽ nhận được một hộp thư/thoại đến chứa đầy thắc mắc của người học và cuối cùng lãng phí thời gian để khắc phục những sự cố này. Dành thêm vài phút cẩn thận tìm kiếm các nguồn tài liệu có thể truy cập miễn phí sẽ giúp thầy cô và sinh viên giải quyết được những rắc rối này.

Để cho người học không rơi vào thế bị động, giảng viên cần tăng cường tương tác thông qua thảo luận nhóm và yêu cầu phản hồi thường xuyên từ sinh viên. Giảng viên có thể đưa ra các chủ đề mới có liên quan đến kiến thức cần học, hoặc quay trở lại các chủ đề chưa được thảo luận đầy đủ trước đây, cho sinh viên thảo luận nhóm và khuyến khích các em chia sẻ ý kiến, quan điểm cá nhân. Phương pháp này giúp tăng khả năng tư duy, khả năng biện luận và giải quyết vấn đề của sinh viên, tạo không khí lớp học sôi nổi, hấp dẫn hơn so với việc giảng viên chỉ giảng bài còn sinh viên chỉ biết lắng nghe.

Các phương pháp học tập trực tuyến

Việc học trực tuyến hay học online chưa bao giờ thực sự dễ dàng và mang lại hiệu quả như hình thức học trực tiếp. Chính vì vậy sinh viên cần có những phương pháp riêng để khắc phục mọi thiếu sót của việc học online đặc biệt là đối với học phần thực hành tiếng. Dựa trên bài viết trên trang promolocus.com “Phương pháp học trực tuyến hiệu quả” (2021) và “Các yếu tố ảnh hưởng tới hiệu quả học trực tuyến” (2021) của các tác giả Nguyễn Thị Hoa, Nguyễn Thị Phương Thảo, Bùi Thị Thanh Hương (Khoa Quốc tế, Đại học Thái Nguyên), nhóm nghiên cứu đã tổng hợp một số phương pháp học trực tuyến dành cho sinh viên như sau:

Trước hết, sinh viên cần xây dựng động lực, tinh thần tự giác học tập cho bản thân. Việc tự giác học tập sẽ giúp người học dễ dàng hơn trong việc tiếp thu kiến thức cũng như các bài học đến từ giảng viên. Ngoài ra, nó còn tạo ra một tâm lý thật sự sẵn sàng và thoải mái để chinh phục những khó khăn trong quá trình tiếp thu những kiến thức khó.

Sinh viên cũng cần phải lập kế hoạch và xác định mục tiêu học tập của bản thân. Việc học online đôi khi sẽ khiến người học cảm thấy mệt mỏi vì quá nhiều vấn đề cần giải quyết mà việc trao đổi với giảng viên lại hạn chế. Vì thế, sinh viên cần xác định rõ mục tiêu ngay từ đầu và sắp xếp thời gian hợp lý. Từ đó mục tiêu sẽ dễ dàng đạt được hơn.

Ngoài ra, sinh viên cần tích cực trao đổi với bạn cùng lớp cũng như giảng viên để nâng cao khả năng tiếp thu và nhìn nhận kiến thức một cách có chiều sâu hơn. Cùng với đó là tận dụng khả năng ghi chép thường xuyên hay ghi hình lại buổi học giúp sinh viên có thể lưu lại những thông tin quan trọng và nhớ bài rõ hơn thay vì tìm kiếm các tài liệu bên ngoài.

1.1.2. Lý thuyết về đánh giá chất lượng giảng dạy và học tập trực tuyến

Đánh giá được hiểu là “Nhận định giá trị” các kết quả của người học về công tác giảng dạy và học tập trực tuyến. Là quá trình hình thành những nhận định, phân đoán về kết quả của công việc, dựa vào phân tích những thông tin thu được, đối chiếu với những mục tiêu, tiêu chuẩn đã đề ra nhằm đề xuất các quyết định phù hợp để cải tạo thực trạng, điều chỉnh, nâng cao chất lượng hiệu quả công tác giảng dạy và học tập trực tuyến.

Dựa theo “Nghiên cứu đánh giá chất lượng giảng dạy đại học tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền “thuộc Trung tâm đảm bảo chất lượng đào tạo và nghiên cứu phát triển giáo dục - Đại học quốc gia Hà Nội của tác giả Trần Thị Tú Anh năm 2008. Nhóm nghiên cứu đã rút ra những tiêu chí đánh giá phù hợp với hoạt động học trực tuyến. Để đánh giá chất lượng hoạt động giảng dạy, có thể nhìn vào chất lượng giảng dạy học phần hay chất lượng học phần. Đánh giá chất lượng giảng dạy học phần được thực hiện trên các góc độ đánh giá: Về chương trình, nội dung giảng dạy; Về phương pháp giảng dạy; Về vai trò của sinh viên và về giá trình, tài liệu, thiết bị công nghệ

1.1.3. Các tiêu chí đánh giá

Về chương trình, nội dung giảng dạy

Về chương trình giảng dạy, cần phải sắp xếp hợp lý các môn học. Tỷ trọng giữa lý thuyết và thực hành phải tạo được sự cân bằng và cần nâng cao hơn nữa khả năng ứng dụng ngôn ngữ của sinh viên. Khối lượng các hoạt động hỗ trợ cho việc học của sinh viên yêu cầu sự sáng tạo, thu hút nhằm kích thích năng lực của sinh viên.

Nội dung giảng dạy cần đáp ứng được khối lượng kiến thức đầy đủ tuy nhiên phải đo lường sự tương quan đối với khả năng tiếp thu chung của mặt bằng sinh viên. Khối lượng kiến thức đạt mức cần thiết đáp ứng được mục tiêu của chương trình cũng như cải thiện các kỹ năng của sinh viên. Nội dung các môn học cần khuyến khích sự sáng tạo cũng như khả năng tự học của sinh viên. Cụ thể đối với môn học thực hành tiếng, nội dung cần phải giúp sinh viên tích lũy được các kỹ năng nghe, nói, đọc, viết và dịch đạt yêu cầu trở lên đối với các khung tham chiếu của từng môn học. Cùng với đó là sự liên kết chặt chẽ giữa các môn học, các môn học phải luôn được cập nhật định kỳ nhằm mở khóa các kỹ năng mới phù hợp với xu hướng phát triển ngành nghề của sinh viên.

Về phương pháp giảng dạy

Phương pháp giảng dạy được đánh giá dựa trên hoạt động giảng dạy của giảng viên. Các hoạt động đó phải đáp ứng được những mục tiêu: Các môn học được giảng giải rõ ràng, dễ hiểu và dễ áp dụng; Phương pháp giảng dạy phải tích cực, đi đôi với việc đảm bảo, vận hành tốt các thiết bị học online; Tránh các trường hợp để người học rơi vào thế bị động; Việc quản lý lớp học (điểm danh, ra vào lớp,...) cũng là một việc quan trọng để đánh giá kết quả học tập của sinh viên; Theo sau đó, quá trình kiểm tra, đánh giá phải đạt được sự khách quan và công bằng.

Về vai trò của sinh viên

Để hoạt động giảng dạy đạt được hiệu quả, sinh viên cần nỗ lực để đạt được những mục tiêu, yêu cầu của các môn học. Đặc biệt trong quá trình học trực tuyến, việc nâng cao sự tự giác cũng như khả năng tự học của sinh viên là điều vô cùng cần thiết. Việc đánh giá kết quả học tập của sinh viên không thể diễn ra dễ dàng như khi học trực tiếp, chính vì thế sinh viên cần thực hiện nghiêm túc các đánh giá thường xuyên của giảng viên như tham gia các buổi học đầy đủ, chú ý

nghe giảng, làm bài tập nhóm, ghi chép, đặt câu hỏi và nhận xét về những nội dung đã học. Hoàn thành các bài tập nhóm, bài về nhà, tự nghiên cứu tài liệu ở nhà theo yêu cầu của giảng viên.

Về giáo trình, tài liệu, thiết bị điện tử, công nghệ và ứng dụng

Đối với đào tạo trình độ đại học, cơ sở đào tạo phải bảo đảm mỗi học phần có ít nhất một giáo trình là tài liệu chính dùng cho giảng viên và người học trong giảng dạy và học tập, nghiên cứu học phần, trong đó nội dung của giáo trình phải đáp ứng tối thiểu 70% nội dung kiến thức của học phần giảng dạy.

Nội dung giáo trình phải phù hợp với mục tiêu, nội dung chương trình đào tạo, bảo đảm chuẩn kiến thức, kỹ năng, đáp ứng chuẩn đầu ra của học phần.

Kiến thức trong giáo trình được trình bày khoa học, logic, bảo đảm cân đối giữa lý thuyết và thực hành; phù hợp với thực tiễn và cập nhật những tri thức mới của khoa học, công nghệ và phát triển kinh tế, tiến bộ xã hội đã được kiểm chứng và công nhận.

Đối với các trang thiết bị điện tử, đầu tiên phải nhắc đến mạng Internet, yếu tố bắt buộc không thể thiếu trong việc giảng dạy trực tuyến, dịch vụ internet cáp quang cần đảm bảo luôn trong trạng thái tốc độ cao. Vì điều này góp phần đảm bảo cho hình ảnh, âm thanh được truyền đi rõ nét và nhanh hơn, ít bị delay hay gián đoạn giữa chừng. Cùng với đó là các thiết bị điện thoại, máy tính đạt yêu cầu có thể truy cập và hoạt động ổn định trên các nền tảng phần mềm học trực tuyến.

Các nền tảng dạy và học trực tuyến này cũng cần phải đáp ứng đầy đủ các tiêu chí:

- Đảm bảo chất lượng cuộc gọi tốt;
- Chia sẻ màn hình với độ sắc nét cao;
- Hỗ trợ mở cuộc họp, lớp học thông qua video trực tuyến, tốc độ gửi tin nhắn nhanh hoặc có thể chia sẻ lại màn hình thiết bị của bạn;
- Có thể kết bạn hoặc mời bạn bè sử dụng thông qua email;
- Có thể làm việc thông qua hệ thống kết nối mạng wifi, 3G, 4G / LTE;
- Hỗ trợ trên mọi nền tảng thiết bị;
- Hỗ trợ chế độ an toàn khi hội họp trong lúc đang lái xe hoặc đi trên đường;
- Giao diện thiết kế thân thiện, đơn giản, dễ sử dụng và đặc biệt phù hợp cho những công ty thường xuyên có các cuộc hội họp trực tuyến.

2. Cơ Sở lý thuyết

Trong bối cảnh đại dịch Covid 19 đang diễn ra căng thẳng trên toàn thế giới, việc dạy, học trực tuyến được áp dụng triệt để trong nhà trường, đặc biệt là việc dạy học ngoại ngữ. Tuy nhiên, đây là lĩnh vực còn nhiều mới lạ ở Việt Nam. Việc dạy, học như thế nào, cần phương tiện, thời gian ra sao cần được nghiên cứu kỹ lưỡng.

Trên thế giới đã có nhiều công trình nghiên cứu về việc giảng dạy ngôn ngữ trực tuyến nói chung cũng như việc giảng dạy tiếng Pháp trực tuyến nói riêng. Tác giả Sercan Alabay trong nghiên cứu “Students’ views on learning French online with Microsoft Teams during Covid-19 pandemic” đã chỉ ra thực trạng việc học tiếng Pháp của sinh viên thông qua công cụ dạy học trực tuyến Microsoft Teams trong đại dịch Covid, qua đó đưa ra những thuận lợi và khó khăn của việc học tiếng Pháp trực tuyến; tuy nhiên, tác giả chưa đề xuất những giải pháp nhằm khắc phục những khó khăn đó. Còn tác giả Anchalee Jansem đã đưa ra một số tình huống nghiên cứu để nhìn nhận

quan điểm của người dạy và người học trong các buổi học trực tuyến thời Đại dịch thông qua đề tài “The Feasibility of Foreign Language Online Instruction During the Covid-19 Pandemic: A Qualitative Case Study of Instructors’ and Students’ Reflections” để từ đó rút ra được tính khả thi của việc giảng dạy trực tuyến ngoại ngữ. Tác giả đã phân tích những kết quả rút ra được từ cuộc nghiên cứu và đưa ra kết luận tuy nhiên kết luận này chỉ phản ánh cho một trường Đại học tại Bangkok.

Còn tại Việt Nam, cũng có rất nhiều bài nghiên cứu về việc giảng dạy ngoại ngữ trong thời đại công nghệ 4.0 được ra đời. ThS Nguyễn Thị Thúy đã có nghiên cứu về “Giảng dạy ngoại ngữ trong cuộc cách mạng công nghiệp 4.0” trên Tạp chí tài chính online. Trong bài nghiên cứu này, tác giả nhấn mạnh về các nguyên tắc và công nghệ trong thời đại 4.0 đã có những tác động tích cực đến việc giảng dạy ngoại ngữ đến từ phía giảng viên và nhà trường. Đối với bài nghiên cứu “Học tiếng Pháp qua các bài hát trong các tiết thực hành tiếng” của TS Đặng Thị Thanh Thúy, tác giả tập trung vào việc nâng cao chất lượng dạy - học các môn thực hành tiếng, song vẫn chưa đề cập đến các giải pháp nâng cao chất lượng các học phần thực hành tiếng giảng dạy trực tuyến trong bối cảnh đại dịch.

Như vậy, có thể nói, chưa có đề tài nào nghiên cứu sâu và cụ thể về hình thức giảng dạy trực tuyến tiếng Pháp đặc biệt là các môn thực hành tiếng Pháp tại Trường Đại học Ngoại thương, dưới góc nhìn của sinh viên.

3. Phương pháp nghiên cứu

Nhóm sử dụng phương pháp nghiên cứu mô tả - phương pháp phổ biến trong nghiên cứu lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn. Những công cụ nghiên cứu chính được sử dụng là điều tra khảo sát, phỏng vấn, quan sát. Từ những dữ liệu thu thập được, nhóm đề tài sẽ tiến hành thống kê, phân tích, tổng hợp dữ liệu và đưa ra kết quả nghiên cứu. Bên cạnh đó, nhóm cũng tổng hợp và rút ra những nội dung chính từ các nghiên cứu trước đó về chất lượng giảng dạy ngoại ngữ để tìm hiểu sâu và cụ thể về hình thức giảng dạy trực tuyến tiếng Pháp.

Cụ thể, hai công cụ nghiên cứu chính được sử dụng là điều tra khảo sát và phỏng vấn. Nhóm sẽ xây dựng phiếu khảo sát các sinh viên đã tốt nghiệp 3 năm gần đây (20 người), sinh viên các khóa đang theo học tại khoa Ngôn ngữ Pháp năm học 2021 - 2022 (khóa 57-60) để lấy ý kiến nhận xét của họ về chất lượng học các môn thực hành tiếng và những yếu tố làm nên chất lượng đào tạo như chương trình, nội dung giảng dạy, yếu tố người dạy (trình độ, phương pháp), yếu tố người học (trình độ, động cơ), giáo trình tài liệu và phương tiện giảng dạy. Sau đó nhóm đề tài sẽ chọn phỏng vấn một số sinh viên năm cuối và sinh viên đã ra trường đã tham gia trả lời phiếu khảo sát để làm rõ thêm thông tin về đánh giá của họ về các môn học.

Ngoài ra, do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, nhóm cũng sẽ khảo sát và phỏng vấn thêm về các trải nghiệm của sinh viên khi học trực tuyến các môn thực hành tiếng.

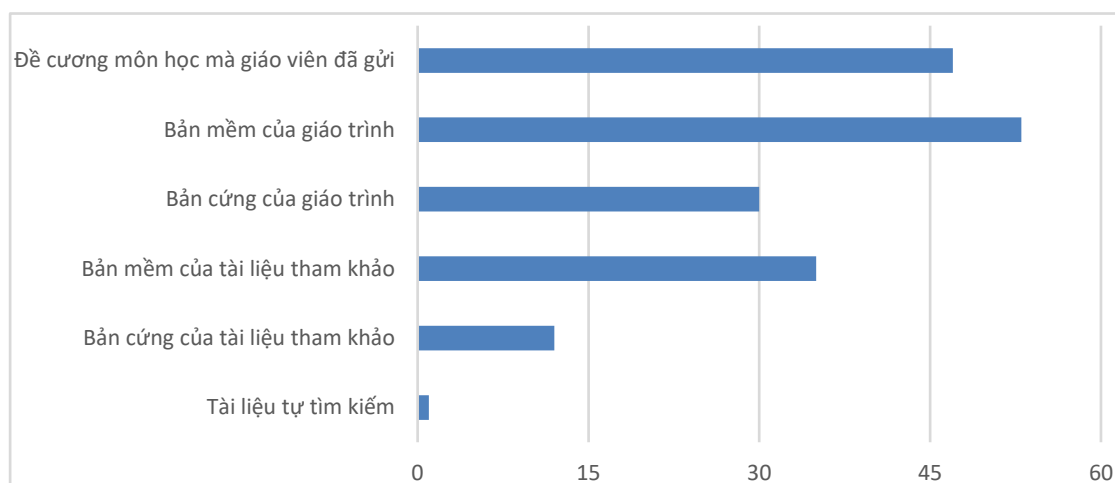
4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Thực trạng

Về nguồn tài liệu dùng trong thực hành tiếng Pháp

Tất cả các nguồn tài liệu trên đều dựa theo đề cương môn học được giảng viên giới thiệu ở đầu mỗi học phần, ngoài ra, giảng viên cũng sử dụng các tài liệu được cập nhật, có thể là từ các trang báo lớn, các nguồn sách mới uy tín sao cho phù hợp với bài học.

Dựa trên kết quả khảo sát, có thể thấy, sinh viên sử dụng: Bản mềm của giáo trình (PDF, Powerpoint, ...) (88,3%); Đề cương môn học mà giáo viên đã gửi (78,3%); Bản mềm của tài liệu tham khảo (58,3%); Bản cứng của giáo trình (sách gốc hoặc sách photo) (50%); Bản cứng của tài liệu tham khảo (20%), Các tài liệu khác tự tìm kiếm (1,7%).

Biểu đồ 1. Các nguồn tài liệu được sinh viên sử dụng trong học tập trực tuyến các môn thực hành tiếng

Nguồn: Báo cáo kết quả khảo sát của Nhóm tác giả

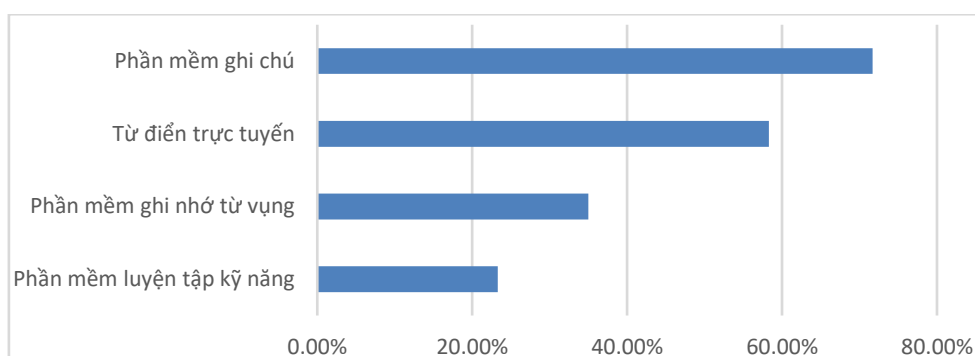
Nhìn chung, về chất lượng tài liệu mà sinh viên nhận được khá đầy đủ và tương đối giống như khi học trực tiếp. Tài liệu học tập vẫn chủ yếu dựa trên sự gợi ý của giảng viên và dựa trên đề cương môn học đã được giới thiệu từ đầu của mỗi học phần, bên cạnh đó, sinh viên cũng có ý thức tự giác tìm kiếm các tài liệu học tập khác phù hợp với chương trình học các môn thực hành tiếng tại khoa Pháp, trường Đại học Ngoại thương.

Về việc sử dụng các công cụ hỗ trợ

Nhằm phục vụ cho việc giảng dạy trực tuyến, trường Đại học Ngoại thương đã sử dụng phần mềm Microsoft Teams để hệ thống hoá việc giảng dạy của giảng viên và việc học tập của sinh viên. Hơn nữa, để hỗ trợ cho việc giảng dạy và ôn tập, hệ thống lại kiến thức cho sinh viên, nhiều giảng viên đã sử dụng những công cụ như: Google Jamboard (bảng trắng của Google), Assignment (công cụ giao bài tập về nhà), Quizziz, Kahoot (ứng dụng làm trắc nghiệm), ...

Bên cạnh đó, sinh viên cũng tích cực sử dụng các công cụ hỗ trợ cho việc học tiếng Pháp trực tuyến. Dựa trên kết quả khảo sát; 71,7% sinh viên sử dụng các phần mềm ghi chép lại bài học như: Google Docs, Word, ...; 58,3% sinh viên sử dụng từ điển trực tuyến như: Larousse, Antidote, Linternaute, ...; 35% sinh viên sử dụng các phần mềm giúp ghi nhớ từ vựng như: Quizlet, Anki, ... và hơn 23% sinh viên luyện tập thêm các kỹ năng thông qua các phần mềm như: Duolingo, LingoDeer, ...

Tóm lại, các công cụ được sinh viên sử dụng nhằm phục vụ cho mục đích học tập và rèn luyện các môn thực hành tiếng khi học trực tuyến là vô cùng đa dạng. Tuy nhiên, việc sử dụng nhiều công cụ hỗ trợ có thể sẽ tạo cho sinh viên tâm lý ỷ lại, không chú ý đến bài giảng trên lớp bởi cho rằng sử dụng các công cụ này là đủ. Ngoài ra, việc sử dụng những công cụ hỗ trợ cũng là một trong những yếu tố ảnh hưởng lớn đến sự tập trung của sinh viên.

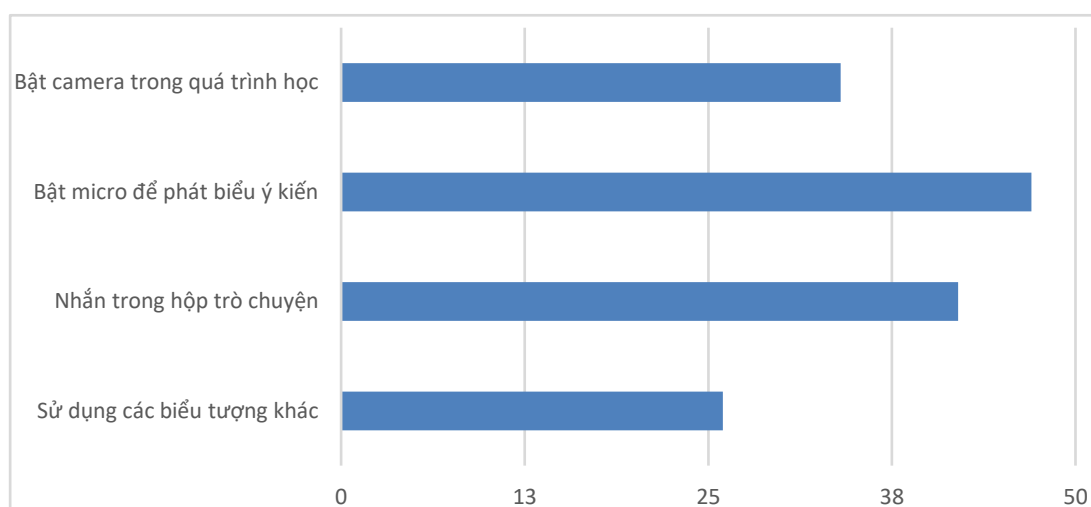
Biểu đồ 2. Các công cụ hỗ trợ được sinh viên sử dụng trong học tập trực tuyến các môn thực hành tiếng

Nguồn: Báo cáo kết quả khảo sát của Nhóm tác giả

Về tính tương tác trong giảng dạy và học tập

Trong quá trình giảng dạy, giảng viên thường xuyên yêu cầu sinh viên bật camera, micro và chủ động đặt nhiều câu hỏi để tăng sự chú ý và tính chủ động của sinh viên khi tham gia xây dựng bài học. Ngoài ra, giảng viên luôn khuyến khích sinh viên chủ động đóng góp, thảo luận tích cực về bài học.

Tuy nhiên, dựa vào kết quả khảo sát, có đến 70% sinh viên lựa chọn cách nhắn tin trong hộp trò chuyện để bày tỏ ý kiến, nhưng chỉ có 43,3% sinh viên tích cực bật camera trong quá trình học để thể hiện sự hiện diện trong lớp.

Biểu đồ 3. Các cách thể hiện sự tương tác được sinh viên sử dụng trong học tập trực tuyến các môn thực hành tiếng

Nguồn: Báo cáo kết quả khảo sát của Nhóm tác giả

Qua đó có thể thấy sự chủ động tương tác trong học tập trực tuyến các học phần thực hành tiếng của sinh viên chưa thực sự cao. Chính sự tương tác kém trong học tập trực tuyến các môn thực hành tiếng đã gây ra những tác động tiêu cực tới sinh viên. Theo kết quả khảo sát, 73,2% sinh viên cảm thấy mất tập trung khi học tập trực tuyến; 53,6% sinh viên cảm thấy khó nắm bắt được kiến thức; 39,3% sinh viên cảm thấy tương tác kém dẫn tới chán nản, mệt mỏi.

Nhìn chung, tính tương tác được chú trọng rất nhiều khi tham gia giảng dạy. Tuy nhiên, cả giảng viên và sinh viên đều vẫn còn gặp không ít khó khăn khi thu hẹp khoảng cách trong lớp học bởi nhiều sinh viên vẫn chưa chủ động tương tác, để giảng viên phải nhắc nhở nhiều lần.

Về phương pháp giảng dạy của giảng viên

Bên cạnh những phương pháp truyền thống, giảng viên cũng áp dụng nhiều phương pháp giảng dạy mới mẻ, đa dạng như cung cấp mục tiêu rõ ràng để cho sinh viên có nhiều sự chủ động hơn trong học tập; đẩy mạnh các hoạt động tập thể giúp nâng cao tinh thần làm việc nhóm và giúp sinh viên tương tác với nhau nhiều hơn khi học trực tuyến; đưa vào bài học nhiều kiến thức cập nhật thực tế; áp dụng những phương thức vừa học vừa chơi để khơi gợi hứng thú cho sinh viên;...

Nhìn chung, để tăng sự thu hút của bài học khi được giảng dạy trực tuyến, giảng viên luôn cố gắng áp dụng những phương pháp giảng dạy mới mẻ, phù hợp với mục tiêu của môn học. Tuy nhiên, kết quả phỏng vấn một số sinh viên đã chỉ ra rằng việc áp dụng nhiều phương pháp khác nhau đôi lúc sẽ khiến sinh viên bị rối và gây ra mất tập trung.

Về phương pháp học tập của sinh viên

Để có thể học tập thật tốt các học phần thực hành tiếng, sinh viên đã chủ động tìm kiếm các phương pháp học tập sao cho phù hợp và đem lại hiệu quả trong quá trình học.

Cụ thể, sinh viên đã sử dụng rất nhiều phương pháp học tập với tần suất khác nhau: 91,6% sinh viên thỉnh thoảng hoặc thường xuyên đọc lại bài trên lớp, 83% sinh viên thường xuyên hoặc luôn luôn làm bài tập về nhà; 46% sinh viên thỉnh thoảng làm sơ đồ tư duy cho bài học; 46% sinh viên thường xuyên học nhóm với bạn; bên cạnh đó, phần lớn sinh viên thỉnh thoảng hoặc thường xuyên tổng hợp và áp dụng các kỹ năng thông qua luyện đề thi DELF, DALF; luyện tập các kỹ năng thực hành tiếng thông qua các trang web uy tín trên Internet; đọc thêm sách tham khảo bên ngoài giáo trình; tìm kiếm các video, các audio phù hợp với trình độ để luyện nghe; đọc các trang báo bằng tiếng Pháp; luyện viết các dạng bài khác nhau; liên hệ với bạn bè để luyện nói.

Tóm lại, những phương pháp đa dạng được áp dụng tạo cơ hội cho sinh viên có thể tiếp cận với nhiều cách học mới sao cho phù hợp và hiệu quả với bản thân. Tuy nhiên, việc áp dụng các phương pháp này còn chưa được thường xuyên, gây gián đoạn cho quá trình học tập của sinh viên. Đây cũng là một thách thức đối với sinh viên bởi không phải ai cũng nhận thấy rõ những yếu tố tác động đến quá trình học tập để có thể xây dựng phương pháp học tập tốt.

4.2. Một số đề xuất

4.2.1. Đề xuất định hướng phát triển phương thức học tập trực tuyến các học phần thực hành tiếng

Dựa vào kết quả khảo sát và phỏng vấn, đối với các môn học đòi hỏi tính tương tác cao như nói, sinh viên và giảng viên có thể cùng nhau đến lớp để thuận tiện cho việc trao đổi, thảo luận các chủ đề. Việc gặp mặt trực tiếp sẽ giúp kích thích mong muốn giao tiếp và sự chủ động, từ đó sinh viên có thể cải thiện được kỹ năng nói của mình. Bên cạnh đó, đối với kỹ năng nghe, nhóm tác giả nhận thấy rằng sinh viên đa số gặp khó khăn với môn học này do chất lượng bài nghe phù thuộc rất nhiều vào chất lượng mạng. Nhiều sinh viên không thể theo được bài học do chất lượng mạng kém dẫn đến bài nghe bị chậm, ngắt quãng. Do vậy, với kỹ năng này, nhóm tác giả cũng đề xuất việc học trực tiếp để sinh viên có thể học tập hiệu quả hơn cũng như công bằng hơn trong các bài kiểm tra.

Còn đối với các kỹ năng còn lại là đọc, diễn đạt viết và thực hành dịch, nhóm tác giả đề xuất nên kết hợp cùng học trực tuyến để các môn học đạt chất lượng tốt nhất. Đối với các môn học này, giảng viên cần quy định các nội quy trong lớp học để sinh viên chủ động thể hiện sự tương tác nhiều hơn. Giảng viên cũng nên linh hoạt gửi bài tập thông qua những phần mềm hỗ trợ như Google Classroom, Google Docs,... để việc sinh viên nộp bài, giảng viên chữa bài và tổng hợp bài dễ dàng và nhanh chóng hơn. Hơn nữa, các môn học này yêu cầu sinh viên cần tìm hiểu thêm tài liệu bên ngoài để mở rộng kiến thức của mình. Vì vậy, sinh viên luôn cần rèn luyện ý thức tự giác nhiều hơn. Việc học trực tuyến cùng các thiết bị cũng như mạng Internet sẽ giúp cho sinh viên thuận tiện hơn, có thể tra thông tin ngay lập tức để hỗ trợ cho bài học; tuy nhiên cần đặt ra những giới hạn để sinh viên sử dụng đúng mục đích, tránh mất tập trung.

4.2.2. Đề xuất nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập trực tuyến các học phần thực hành tiếng

Đối với Nhà trường

Nâng cấp thư viện và học liệu số: Nhóm tác giả đề xuất Nhà trường nên nâng cấp thư viện và học liệu số, nên bổ sung nhiều tài liệu thuộc bộ môn thực hành tiếng Pháp hơn, giúp sinh viên thuận tiện hơn trong việc học tập trực tuyến và tạo cơ hội cho sinh viên có thể được tiếp cận sách gốc với màu sắc tươi sáng, tạo động lực học tập cho sinh viên.

Đối với Khoa Tiếng Pháp

Cải thiện các yếu tố tác động đến động lực học của sinh viên: Để tạo động lực học tập trực tuyến cho sinh viên, Khoa Tiếng Pháp có thể mời các giảng viên người bản địa để vừa giúp sinh viên nâng cao các kỹ năng “thực chiến”, vừa giúp đa dạng hóa các phương pháp dạy học. Bên cạnh đó, Khoa nên tổ chức các buổi đào tạo dành cho giảng viên để cập nhật những phương pháp dạy học trực tuyến mới nhất trên thế giới hoặc đào tạo thêm về chuyên môn công nghệ, cách sử dụng các phần mềm trợ giảng mới nhằm giúp giảng viên có thể ứng dụng linh hoạt trong các giờ học, tránh gây nhàm chán cho sinh viên.

Đối với giảng viên

Xác định mục tiêu môn học và buổi học: Với những buổi đầu của học phần, giảng viên cần phải định hướng rõ ràng tổng quan học phần cho sinh viên để giúp sinh viên xác định rõ mục tiêu, phương pháp học của từng kỹ năng. Trong quá trình học tập, giảng viên cũng cần xác định mục tiêu từng buổi học để giúp sinh viên luôn đi đúng hướng trong quá trình đó.

Khơi gợi hứng thú học tập cho sinh viên: Việc kích thích nhu cầu, gợi hứng thú khám phá tri thức cho sinh viên là vô cùng quan trọng và cần được thực hiện liên tục trong quá trình lên lớp. Điều này đòi hỏi giảng viên phải biết cách đặt vấn đề, giải quyết vấn đề một cách khoa học và giúp sinh viên dễ tiếp thu bài, tích cực tham gia giờ học thực hành tiếng. Giảng viên có thể áp dụng các phương pháp dạy học tích cực với từng kỹ năng thực hành tiếng, qua đó phát huy hứng thú nghiên cứu của sinh viên trong các giờ giảng.

Tăng tính tương tác trong buổi học trực tuyến: Nhóm tác giả đề xuất giảng viên nên có những biện pháp mạnh mẽ hơn để nâng cao tính thân tự giác của sinh viên từ đó thúc đẩy tính tương tác trong buổi học. Giảng viên nên biến việc bật camera, bật mic trở thành quy định của lớp học và có những biện pháp nhắc nhở nếu như sinh viên không tuân theo. Bên cạnh đó, giảng viên cũng nên tích cực đặt câu hỏi thảo luận để kích thích tương tác giữa giảng viên và sinh viên. Đi kèm với đó, giảng viên nên có những điểm cộng cho những bạn chăm chỉ, tương tác nhiều với giảng viên, bật

camera, bật mic thường xuyên để sinh viên cảm thấy thích thú, tự nguyện tương tác chứ không bị áp lực gây không khí nặng nề cho buổi học.

Nâng cao chất lượng dạy học, thay đổi phương pháp dạy học với các học phần thực hành tiếng: Để nâng cao hoạt động tự học của sinh viên, việc nâng cao chất lượng giảng dạy cũng như thay đổi phương pháp dạy học cũng là một phần vô cùng quan trọng. Giảng viên cần luôn sẵn sàng, chủ động cập nhật những phương pháp dạy học mới, những phần mềm mới để đa dạng hóa các giờ học của mình, tránh việc lặp đi lặp lại gây nhàm chán cho sinh viên.

Đối với sinh viên

Dựa vào kết quả khảo sát và phỏng vấn, nhóm tác giả nhận thấy rằng tinh thần tự học chiếm một vai trò vô cùng quan trọng. Có được một tinh thần tự học vững chắc đồng nghĩa với việc chắc chắn sinh viên sẽ có thể học tập trực tuyến thật hiệu quả mà không bị ảnh hưởng bởi bất kỳ một tác nhân nào.

Do vậy, nhóm tác giả đề xuất một số phương pháp để tự sinh viên có thể xây dựng cho mình một tinh thần tự học:

Xác định mục tiêu rõ ràng: Việc xác định mục tiêu học tập không chỉ giúp cho sinh viên có động lực tự học mà còn giúp cho sinh viên không bị phân tâm giữa khối lượng kiến thức của các môn thực hành tiếng.

Chủ động lập kế hoạch học tập: Việc lập mục tiêu giúp biết được đích đến trong từng kỹ năng nhưng trong quá trình đó, nếu thiếu một kế hoạch học tập chi tiết đi kèm, chúng ta sẽ không định hướng được rõ ràng phương pháp tự học. Điều này sẽ làm cho sinh viên nhụt chí và không còn động lực để tự học.

Lựa chọn không gian thích hợp: Sinh viên nên chọn những không gian yên tĩnh, có nhiều người cùng tập trung làm việc như thư viện, phòng tự học,... để có động lực tự học. Nhất là khi học tập trực tuyến, nếu không chú ý lựa chọn không gian học tập, sinh viên rất dễ bị những yếu tố bên ngoài làm sao nhãng, gây mất tập trung trong học tập.

Bên cạnh đó, đối với mỗi kỹ năng trong các học phần thực hành tiếng, nhóm tác giả đều nhận ra những khó khăn riêng khi học tập trực tuyến. Chính vì vậy, nhóm tác giả xin đưa ra các đề xuất sau đây để sinh viên có thể tự luyện tập sau các buổi học trực tuyến nhằm giúp cho chất lượng các buổi học trực tuyến trên lớp được cải thiện hơn:

Môn Tiếng Pháp tổng hợp: Để học tốt môn học này, sinh viên cần bổ sung cho mình những kiến thức thực tiễn về doanh nghiệp. Sinh viên nên tích cực tham gia các buổi tọa đàm, gặp mặt với doanh nghiệp. Trong bối cảnh học tập, làm việc trực tuyến như hiện nay, các buổi giao lưu cũng dần được chuyển sang hình thức trực tuyến.

Môn nghe hiểu: Sinh viên nên thường xuyên nghe bản tin thời sự trên các đài truyền hình chính thống của Pháp như TV5, TF1,... Khi rèn luyện kỹ năng nghe, sinh viên nên áp dụng phương pháp nghe chủ động thay vì phương pháp nghe thụ động. Ngoài ra, sinh viên còn có thể nâng cao kỹ năng nghe hiểu của mình thông qua các bộ phim, chương trình có phụ đề song ngữ.

Môn đọc hiểu: Để nâng cao kỹ năng này, sinh viên cần xây dựng một vốn từ vựng rộng thay vì chỉ luyện nhiều lần những bài tập trong giáo trình. Sinh viên nên áp dụng việc học từ vựng kết

hợp với giải trí và học từ vựng theo nhóm từ. Đặc biệt, sinh viên cần luôn ghi chép các từ vựng mới và sử dụng trong cuộc sống hàng ngày.

Môn diễn đạt viết: Để nâng cao khả năng tự học kỹ năng viết, sinh viên có thể dùng tiếng Pháp để chia sẻ, nêu cảm nghĩ trên các trang mạng xã hội về những đề tài thời sự hoặc những đề tài mà bản thân sinh viên yêu thích, quan tâm trong cuộc sống hằng ngày. Ngoài ra, để tránh lạc đề cũng như luôn sẵn sàng với mọi dạng bài, sinh viên cần thử sức với tất cả các dạng bài viết, không nên chỉ bó hẹp trong những dạng quen thuộc và tham khảo thật nhiều bài mẫu để rút ra cho mình những kinh nghiệm hay.

Môn diễn đạt nói: Để có thể nâng cao kỹ năng nói, sinh viên nên luyện nghe và nhắc lại theo người bản địa trên các bản tin thời sự, phim ảnh. Bên cạnh đó, một phương pháp học tập giúp sinh viên có cơ hội được giao tiếp đó là phương pháp Tandem. Đây là phương pháp mà các cặp người nói (bản ngữ hoặc thành thạo một ngôn ngữ nào đó) gặp gỡ với mục đích học ngôn ngữ của nhau thông qua các cuộc hội thoại song ngữ.

Môn thực hành dịch: Sinh viên nên đọc nhiều tài liệu bằng tiếng Pháp và tốt nhất là kết hợp cùng bản dịch tiếng Việt để hiểu được cách diễn đạt, phân tích câu chữ,... Ngoài ra, sinh viên cũng có thể sử dụng phương pháp dịch đôi để nâng cao kỹ năng dịch của mình.

5. Kết luận

Với kết quả nghiên cứu, nhóm tác giả đã nêu ra được thực trạng giảng dạy và học tập trực tuyến các học phần thực hành tiếng tại khoa Tiếng Pháp, Trường Đại học Ngoại thương và đồng thời đã đưa ra những đề xuất định hướng và giải pháp cụ thể dưới góc nhìn sinh viên để nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập trực tuyến.

Có thể thấy, phương thức giảng dạy trực tuyến đã có nhiều ảnh hưởng tích cực đến việc giảng dạy và học tập của sinh viên. Đa số sinh viên cho rằng thói quen sử dụng bản mềm của tài liệu và các công cụ học trực tuyến đã có ảnh hưởng tích cực đến việc học tập trực tiếp của mình. Tuy nhiên, do hạn chế của các nền tảng giảng dạy và học tập trực tuyến, sinh viên vẫn còn gặp nhiều hạn chế trong việc học tập trực tuyến các môn thực hành tiếng, đặc biệt đối với kỹ năng nói và kỹ năng nghe. Bên cạnh việc giảng viên đã có nhiều sự thay đổi để thích ứng với hoạt động giảng dạy trực tuyến, phần lớn sinh viên cho rằng nâng cao ý thức tự học khi học tập trực tuyến là chìa khóa cốt lõi để nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập trực tuyến các học phần thực hành tiếng.

Trước thực trạng trên, nhóm tác giả có đưa ra những đề xuất về định hướng và giải pháp cụ thể dưới góc nhìn sinh viên nhằm khắc phục những hạn chế nêu trên. Thứ nhất, trong tương lai, Trường Đại học Ngoại thương và khoa Tiếng Pháp có kết hợp giữa việc học trực tuyến và học trực tiếp để có thể khắc phục những hạn chế khi học trực tuyến đối với kỹ năng nghe, đọc và tận dụng tối đa lợi ích của nền tảng giảng dạy trực tuyến đối với các kỹ năng đọc, viết, thực hành dịch. Thứ hai, dưới góc nhìn sinh viên, nhóm tác giả nhận thấy rằng việc giảng dạy và học tập trực tuyến các học phần thực hành tiếng phần lớn phụ thuộc vào thái độ và tinh thần tự học của sinh viên. Vậy nên, nhóm đã đưa ra các giải pháp cụ thể cho từng kỹ năng của các học phần thực hành tiếng.

Tổng kết lại, để nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập trực tuyến các học phần thực hành tiếng, việc kết hợp nhiều giải pháp trực tiếp và gián tiếp liên quan đến tinh thần và thái độ tự học của sinh viên là vô cùng cần thiết. Tuy nhiên, do đặc thù của hình thức học tập trực tuyến nên việc thích ứng và thay đổi cần có thêm thời gian để hoàn thiện.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Baptiste, A. & Marty, R. (2010), *Réussir le DELF B2*, Didier.
- Bolton, S. (1987), *Évaluation de la compétence communicative en langue étrangère*, Paris: Crédif-Hatier.
- Đại học Ngoại thương. (2019). *Quyết định số 1959/QĐ-ĐHNT*.
- Giao, N. V. (2001), *Từ điển Giáo dục*, NXB Từ điển Bách khoa.
- Hoa, Đ. T. (2018), “Thực trạng hoạt động tự học của sinh viên Trường Đại học Hoa Lư, Ninh Bình”, *Tạp chí Giáo dục*.
- Lussier, D. (1991), *Évaluer selon une démarche communicative/expérientielle*, Québec (Canada): Centre Educatif et Culturel Inc.
- Lussier, D. (1992), *Évaluer les apprentissages dans une approche communicative*, Paris: Nathan.
- Mourlhon-Dallies, F. (2008), *Enseigner le français à des fins professionnelles*, Paris: Didier.
- Parizet, M. L. (2021), *ABC DELF - Niveau B2*, Clé International.
- Toàn, N. C. (2001), *Quá trình dạy - tự học*, NXB Giáo dục.